

ČESKÉ PRÁVO

ČASOPIS SPOLKU NOTÁŘŮ ČESKOSLOVENSKÝCH

ŘÍDÍ PROF. Dr. EM. SVOBODA S KRUEM REDAKČNÍM.

VYCHÁZÍ KAŽDÝ MĚSÍC MIMO ČERVENEC A SRPEN. — REDAKCE A ADMINISTRACE V PRAZE-II, ŽITNÁ UL. Č. 4b. — PŘEDPLATNÉ ROČNĚ 40 Kč I S POŠTOVNÍ ZÁSILKOU. — JEDNOTLIVÉ ČÍSLO Kč 4.

ROČNÍK XVI.

V PRAZE, V ÚNORU 1934.

ČÍSLO 2.

Dr. ČULÍK:

Kolektivní ručení notářů.

Znamé dva případy lehkomyšlného nadužití důvěry obecnstva se strany notářů (Rychnov a Příbram), daly podnět k úvahám, jak tomu napříště čeliti a chrániti obecnstvo před škodou zaviněnou úřadováním notářů.

Oba případy shora uvedené byly eklatantní a vzbudily proto všeobecnou pozornost, avšak také ihned přichvátali přítelické našeho stavu, aby přiložili své polénko na zapálenou hranici veřejného mínění.

Zůstalo úplně nepovšimnuto, že případy zpronevěř notářů jsou skutečně velice řídké, že vyskytují se jednotlivě po dlouhé řadě let a přehlíželo se, že případy takové přiházejí se u všech stavů a to v míře daleko hojnější a větší. Rozruch ovšem vzbudila nahodilá okolnost, že staly se ihned dva případy brzo za sebou.

Uznávám plně, že dlužno všemožně zabrániti, aby se případy takové neopakovaly a že dlužno případy, které se staly příčiněním všech notářů odčiniti. Proto také správně usnesla se valná hromada Spolku notářů československých, že musí býti případ rychnovský úplně likvidován a valná schůze Notářského sboru pražského a královéhradeckého zcela oprávněně zvýšily příspěvek komorní za účelem opatření nutných k tomu prostředků. Také případ příbramský byl rychlým zakročením Komory trestním udáním a ustanovením substituta, který poznenáhlu vše má uvést do pořádku, urovnán.

Solidarita notářů v tomto směru působila nejvýš konejšivě na obecnstvo a zjednala stavu našemu opět respektu a důvěry.

Mám za to, že na dlouhá léta jest tím zjednan klid. Vzdor tomu dlužno uvažovati o prostředcích, jak čeliti v budoucnosti případům podobným, neboť není nikdy vyloučeno, že mezi sty dobrými notáři najde se, jako u všech stavů tomu jest, jeden nezdárný.

Posavadní prostředky, doznejme to upřímně, jsou nedostatečné. Jsou to kontrola notářů, reforma ve způsobu úřadování, zejména při úschově cenných předmětů a peněz a obava před důsledky.

Posavadní kontrola i kdyby se vykonávala co nejpřísněji, a častěji než jest zákonem předepsáno, není dosti účinná, ani povinnost uložená notářům vládním nařízením ze dne 14. září 1928 č. 160 Sb. z. a n. věsti knihu úschov, nepostačuje, neboť co platna všechna kontrola a revise, jestliže nepořádný notář nezanese deposit. Jak možno, pak se dopíditi pravdy? Ale ani oba-

va před následky i trestními nedává záruku správnosti, neboť notář, který se octne na scestí a sáhne na cizí majetek jemu svěřený, jest vždy zaujat myšlenkou, že podaří se mu vše opět urovnati a neuvědomuje si proto ani následků, které ho stihnouti mohou.

V některých kruzích vyskytla se myšlenka solidárního ručení notářů za veškeré činy jednotlivců. Myšlenku tu dlužno zcela zavrhnouti. Jak přišel by k tomu notář řádný, aby ručil za kolegu-darebu? Zásada taková, není provedena u žádného stavu, a proč by měl výjimku tu činiti stav notářů? Zásada ta jest nemožná také proto, že předpokládala by přestavbu celého notářského řádu. Má-li notář ručiti za svého kolegu solidárně, musel by mu též býti zajištěn vliv na jeho výběr (culpa in eligendo), neboť jinak nedalo by se ručení právnícky konstruovati. To vedlo by však k zavedení středověkého cechovnictví pro notáře v tom smyslu, že by žádný notář bez jednomyslné vůle ostatních kolegů, respektive k jejich zastupování oprávněného orgánu, nemohl se státi notářem.

Jest skutečně podivné a snad to dlužno přičísti poválečné psychose, že hlasy volající po ručení notářů, ozývají se i v jiných státech, tak zejména ve Francii a v Italii.

Sám obdržel jsem list známého kolegy notáře italského, s kterým jsem v dopisovém spojení a který tázal se mne, co jest na tom pravdy, že jeden notář pražský zpronevěřil tři miliony korun a že jeho kolegové pražští škodu jím způsobenou nahradili a připomenul, že v Italii připravuje se zákon o kolektivním ručení notářů, asi podobný, jaký přijat byl již ve Francii. To přivedlo mne na myšlenku, studovati poměry notářů ve Francii a tu zjistil jsem toto: Otázka kolektivní zodpovědnosti notářů byla nadhozena v parlamentu francouzském již v roce 1888.

Jest totiž známo, že ve Francii případy zpronevěř notářů vyskytovaly se hojněji snad proto, že notáři francouzští nemají té přísné a náležité průpravy právníké, snad také proto, že jejich působnost jest daleko rozsáhlejší a následkem toho také počet notářů větší.

Otázka kolektivního ručení přišla znovu na denní pořádek poslanecké sněmovny francouzské v roce 1908, avšak teprve v roce 1911 byla zřízena zvláštní komise dvacetiosměčlenná, která touto otázkou se měla zabývat a která dokončila své práce v roce 1912.

S počátku notáři a notářské komory francouzské ohražovali se proti zákonnému upravení ručení notářů.

Od roku 1919 však také komory ty samy začínají všimati si této otázky a Spolek notářů obvodu vrchního soudu v Caen zřídil sám v roce 1925 zvláštní pokladnu, určenou na krytí škod způsobených úřadováním notářů. Tato pokladna, nebo-li fond, velice se osvědčil a jeho stanovy byly vzaty za základ pro osnovu zákona o kolektivním ručení notářů, který předložen byl francouzskému parlamentu v roce 1932 a stal se zákonem dne 6. července 1933.

Zákon ten jest velice zajímavý a proto nebude od místa, jestliže se s ním blíže seznámíme.

Uvésti slovně celý obsah tohoto zákona není snad třeba. Stačí, uvedu-li jeho zásady.

Zřizuje se zvláštní všeobecná pokladna v obvodu každého vrchního soudu, jíž přináležejí všichni notáři tohoto obvodu. Tato všeobecná pokladna ručí za veškerá deposita přijatá notáři v jejich funkci jako veřejného úřadu, u příležitosti výkonu jejich úřadu. Neručí však za deposita, která byla obecně notáři svěřena soukromě.

Mimo tuto všeobecnou pokladnu, která se nazývá regionální, založena byla pokladna ústřední, jež poskytuje prostředky peněžní pokladnám regionálním, jestliže jmění jejich nepostačuje.

Každá pokladna regionální jest spravována zvláštní radou tříčlennou, zvolenou na šest roků, z nichž každé dva roky jeden vystupuje, avšak může býti znovu volen. Prameny pokladny regionální jsou: 1. roční příspěvky členů, 2. obnosy, které bude spláceti notář dlužník (se provinivší) neb jeho pozůstalost, 3. úroky z těchto peněz, 4. dary a odkazy pokladnám učiněné.

Pokladna ústřední jest spravována rovněž šestičlennou radou, podobně jak shora uvedeno, jež volí si předsedu, místopředsedu a pokladníka. Prostředky této pokladny tvoří se z poplatků, které každý notář má platiti, dále z poplatků složených notáři při přísaze jednou pro vždy.

Nedostává-li se pokladně regionální dosti peněz, vypomůže jí pokladna ústřední zálohou. Tuto zálohu rozvrhne ústřední pokladna na všechny pokladny okrskové poměrně.

Tyto pokladny okrskové i ústřední jsou právníckými osobami. Ručení notářů francouzských není tudíž solidární, nýbrž pouze kolektivní, prostřednictvím pokladen, do kterých notáři vkládají své příspěvky.

Ručení okrskových pokladen jest ve Francii ulehčeno tím, že notářské kanceláře jsou ve Francii (vyjma Alsasko a Lotrinsko) prodejné a zděditelné. Dopustí-li se proto některý notář zpronevěry, lze od něho dosíci náhrady, poněvadž jeho notářství, resp. úřad notářský representuje skutečný majetek, který i po smrti notáře ještě ručí za způsobené jím škody. Poskytuje proto pokladna okrsková, hradíc škodu zpronevěr, peníze na úhradu této škody pouze zálohou, kterou jí dotyčné notářství musí opět nahraditi.

Jinak jest tomu v Alsasku a Lotrinsku, kde notářství nejsou prodejná, nýbrž kde notáři jsou jmenováni tak jako u nás.

Pro tato notářství platí článek 4 zák. ze dne 17. VII. 1925, který dovoluje vládě jmenovati notáře v těchto dvou zemích jenom dle presentace zvláštní komise, v níž zasedají: první prezident soudní, generální prokurátor, ředitel rejstříku a čtyři notáři. Tato komise navrhuje tři kandidáty a vládě přináležejí volba pouze mezi těmito třemi kandidáty. Tím zajišťuje se, že nemůže vláda jme-

novati notáře, který by nebyl pokládán touto komisí za vhodného.

Mám za to, že by u nás bylo možno na podobném podkladě, ovšem podle našich poměrů upraveném, založiti ručení notářů za škody vzniklé jejich úřadováním. Bylo by to ovšem možno jen za předpokladu změny ustanovení notářského řádu o jmenování notářů v tom smyslu, jak to uvádí zákon francouzský pro Alsasko a Lotrinsko, totiž, že by vláda respektive ministerstvo spravedlnosti vázány byly při jmenování notářů na tereno navržené notářskými komorami. Myslím, že by to bylo jen spravedlivé, neboť nynější stav presentace kandidátů na oprávněná místa není k ničemu, když ministerstvo má právo jmenovati notáře i kandidáta nenavrženého komorami, následkem čehož celý návrh komor stává se illusorním a zbytečným.

Jisto jest, že komora nejlépe dovede posouditi, zdali jí navržený kandidát hodí se pro uprázdněné místo, ježto zná dobře jednak schopnost a způsobilost dotyčného kandidáta, jeho vhodnost pro určité místo, jeho mravní kvalitu, společenské vystupování, vady, po případě i tělesné, atd., kdežto ministerstvo nemá v moci, aby si opatřilo náležitých informací a ani komora ve svém návrhu nemůže mnohdy uvéstí příčiny proč některého kandidáta odporučuje, respektive nedoporučuje.

Dovoluji si předložiti naduvedený návrh svým kolegům k diskusi.

JUDr. OTAKAR HANNA, kandidát notářství, Praha:

Vymáhání poplatků notářských.

I. Minuly ony doby, kdy bylo každému za jeho práci řádně a hned placeno. Dnešní doba hospodářské krise uvolnila značně dlužnickou morálku a mnozí, kteří s křísí nemají naprosto nic společného, vymlouvajíce se na poměry — neplatí. Aneb prostě ignorují svoje platební povinnosti a ponechávají úplně svému věřiteli na vůli, aby se domáhal svého práva způsobem, který uzná sám za vhodný. Z toho pramení dnešní katastrofální záplava našeho soudnictví spory, vedenými »ze svévole« dlužníky; z toho vznikají též četné finanční nesnáze u příslušníků povolání svobodných, ke kterým patří též notáři i advokáti.

Notář i advokát je dnes namnoze věřitelem velikého množství nezaplacených palmárních pohledávek, jež musí proti svému klientovi vymáhati soudně, a tam, kde jest dlužník insolventní, prostě odepsati. S placením palmárních pohledávek prodlévá se často až na hranice promlčení, které bohužel dle § 1486 obec. zák. obč. ve znění § 194 třetí dílčí novely a ve spojení s § 1 zákona z 26. března 1925 č. 47 Sb. z. a n. jest — počínaje dnem 1. dubna 1925 — tříletá, tudíž s účinností od 1. dubna 1928, doba pro dnešní poměry příliš krátká a nutící k brzkému vymáhání nedoplatků palmárních, pakliže se notáři (neb advokátovi) nedostane výslovného uznání jeho pohledávky dlužníkem (§ 1497 obec. zák. obč.); ani rukojemský závazek jiné osoby, jenž — mimochodem řečeno — vyžaduje ke své platnosti dle § 1346, odst. 2 obec. zák. obč. listinné formy (stačí pojmouti do listiny jednostranné prohlášení, smluvní konsens věřitele může se státi ústně, avšak musí ho zde býti; § 1346 obec. zák. obč. slovo »smlouva«), nepřetrhuje promlčení a zanikne-li promlčením pohledávka hlavní, zanikne tím i pohledávka rukojemská jako pohledávka akcesorní (§ 1363 první věta obec. zák. obč.).